

Advokatforeningens innspill til Salærrådet

15. september 2025

1 Bakgrunn

I henvendelse 26. august 2025 er Advokatforeningen bedt om å oversende eventuelle innspill til Salærrådets hoveduttalelse senest innen 15. september 2025. Rettshjelpssatsen er per dags dato 1315 kroner, Salærrådets siste anbefaling er 1508 kroner.

Salærrådet kom med sin første anbefaling den 30. november 2022. Det ble her fastslått at et naturlig nivå for rettshjelpssatsen ville være 1 385 kroner. Salærrådet pekte på en opptrappingsplan som en mulig fremgangsmåte for å oppnå et slikt nivå.

Salærrådet kom med sin andre anbefaling 1. november 2023. Her ble anbefalingen fra 2022 gjentatt, bare inflasjonsjustert til gjeldende prisnivå. Begrunnelsen for at anbefalingen bare ble inflasjonsjustert var blant annet manglende bevegelse i retning av Salærrådets anbefalingen i sist budsjett, manglende indikasjoner på en opptrappingsplan, og departementets manglende kommentarer til Salærrådets anbefaling. Anbefalingen ble følgelig 1 464 kroner.

Den 1. november 2024 gjentok Salærrådet nok en gang anbefalingen fra 2022 i sin tredje hoveduttalelse. Inflasjonsjustert til daværende prisnivå endte anbefalingen på 1 508 kroner. Salærrådet viste til en vesentlig økning i satsen, og at gapet mellom satsen og Salærrådets anbefaling hadde krympet betraktelig, men merket seg at det fortsatt ikke forelå en konkret opptrappingsplan og at avstanden til anbefalingen fortsatt var betydelig. Salærrådet pekte videre på det varslede salærutvalget for vurdering av konkrete stykkpriser, og anbefalte at særlig endringer i godtgjøringsreglene for bistandsadvokater burde vurderes. Til Advokatforeningens uttrykte ønske om en oppdatert anbefaling, understreket Salærrådet at rådets oppgave er å anbefale et nivå, og at det eksakte tallet i anbefalingen derfor ikke bør ilegges for stor vekt.

I sin tilleggsuttalelse fra 27. juni 2025 fremholdt Salærrådet at det ikke var grunn til å foreslå noen justeringer i sin anbefaling fra forrige hoveduttalelse. Videre fastholdt Salærrådet sin vurdering om at det er behov for å etablere en opptrappingsplan for rettshjelpssatsen. Salærrådet gjentok videre sin oppfatning om at en årlig prisjustering er et hensiktsmessig grep, og pekte på inflasjonsjustering i tråd med konsumprisindeksen som et godt forslag. Videre pekte Salærrådet på nedsettelsen av Salærutvalget som positivt, men påpekte at mandatet reiser «spørsmål om hvilken rolle Salærrådet skal ha fremover». Salærrådet ba partene gi sitt syn på dette i forbindelse med hoveduttalelsen i 2025.

2 Om Salærrådets rolle

Advokatforeningen er av den klare oppfatning er at Salærrådets arbeid er av stor betydning for rettshjelpssatsen og rettshjelpsordningen. De to statsbudsjettene som har blitt lagt fram siden Salærrådets første anbefaling forelå, utgjør den klart beste toårsperioden for rettshjelpssatsen på over 20 år – også justert for inflasjon. Selv om rettshjelpssatsen fortsatt ligger langt unna Salærrådets anbefaling, har et tiår med realnedgang blitt reversert.

De siste årenes økning har riktig nok kommet etter streikeaksjoner og omfattende forhandlinger mellom Advokatforeningen og departementet, men det er etter Advokatforeningens oppfatning ingen tvil om at Salærrådets tydelige og faglig uavhengige råd har spilt en avgjørende rolle for resultatet. Opposisjonspartier viser eksplisitt til Salærrådets anbefalinger i sine programmer – det samme gjøres i statsbudsjett og budsjettforlik, noe som ved hver korsvei tydeliggjør avstanden mellom faktisk sats og anbefalingene.. Det å kunne enes om en felles virkelighetsforståelse er helt avgjørende for forhandlingene mellom regjeringen og Advokatforeningen. Salærrådets uavhengighet og faglige tyngde har vært avgjørende i denne sammenheng.

Advokatforeningen vil derfor nok en gang understreke betydningen av at Salærrådet fortsatt kommer med årlige uttalelser.

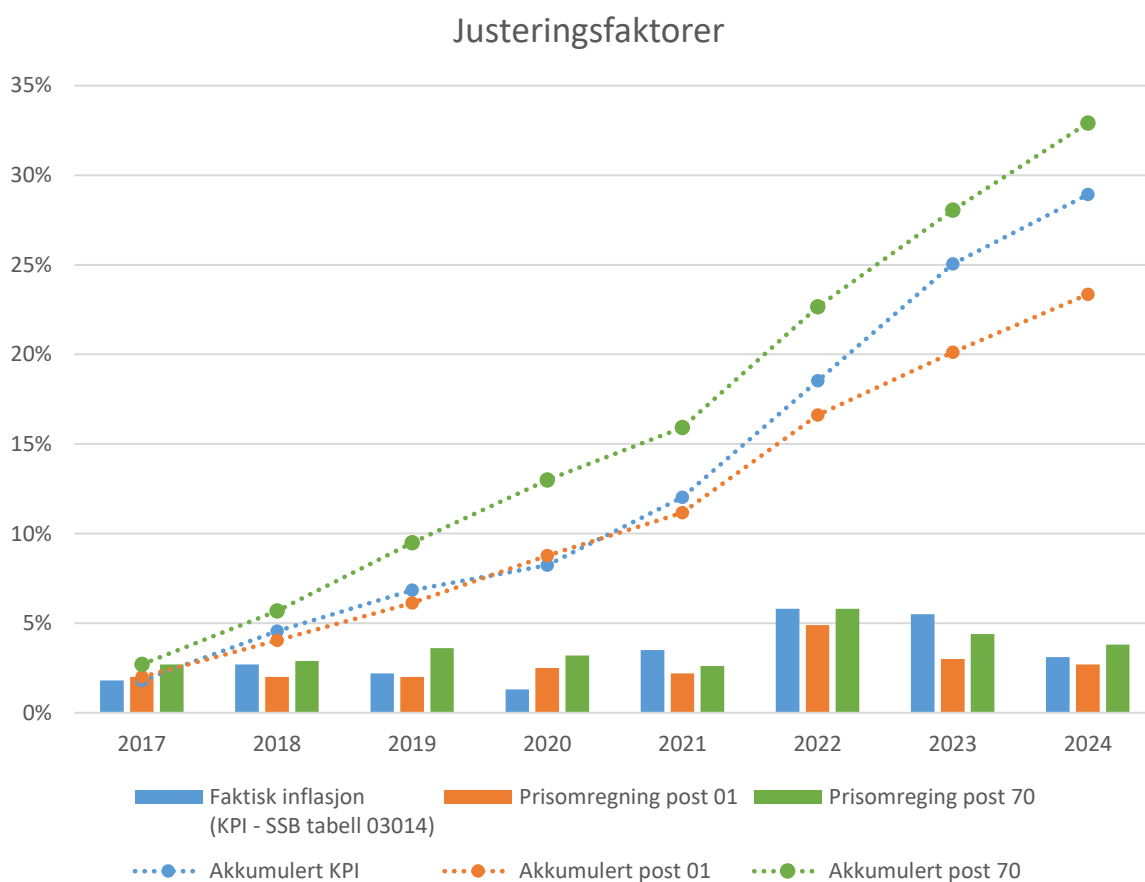
Advokatforeningen vil også peke på at det i den siste avtalen mellom Justisdepartementet og Advokatforeningen av 1. juli 2024, ble fastsatt at Salærrådet skal bestå.

Salærrådet har ved flere anledninger stilt spørsmål ved hensikten med tilleggsuttalelsen. Advokatforeningen har gjennomgående påpekt at tilleggsuttalelsen gir en viktig anledning til å oppdatere Salærrådets anbefaling med ny informasjon. Samtidig ser vi Salærrådets argument om at en slik oppdatering virker lite hensiktsmessig så lenge satsen ligger så langt fra anbefalingen at små revideringer i beløp har liten praktisk betydning. Advokatforeningen vil likevel peke på at avtalen mellom Justisdepartementet fastsetter at det skal være to uttalelser, og vi mener at det har betydning at regjeringen i budsjettarbeidet får en påminnelse om hvilket nivå en bærekraftig rettshjelpsats ligger på.

Når det gjelder det nylig oppnevnte Salærutvalget, har det et omfattende mandat. Advokatforeningen mener at Salærrådet må fortsette sitt arbeid i henhold til sitt mandat, inntil noe annet eventuelt blir avtalt mellom Justisdepartementet og Advokatforeningen som følge av Salærutvalgets innstilling. Selve rettshjelpssatsens størrelse inngår ikke i Salærutvalgets mandat. Det er først og fremst *hvordan* satsen skal fastsettes som skal utredes av utvalget, ikke hva beløpet skal være. Her er det for øvrig mulig at utvalget vil foreslå å gi Salærrådet en utvidet rolle i en eventuell reform. Uavhengig av dette er det Advokatforeningens klare oppfatning at vi ikke kan vente på at Salærutvalgets utredning foreligger og følges opp, før størrelsen på rettshjelpssatsen vurderes og justeres. Advokatforeningen mener derfor Salærrådets rolle i liten grad endres på grunn av Salærutvalgets opprettelse. Dette er også i tråd med enigheten med regjeringen, som konstaterer at avtalen som opprettet Salærrådet består.

3 Om forskriftsfestet prisjustering

I forhandlinger med Advokatforeningen har Regjeringen kommet med løfter om en økning av satsen til 1375 kroner i statsbudsjettet for 2026. Samtidig har endringer i salærforskriften blitt vedtatt, med en årlig prisjustering av satsen. Dette, kombinert med en endring i posteringen av statens salærutbetalinger, sikrer at satsen vil følge prisomregningen på post 70 i statsbudsjettet. Historisk har denne omregningen ligget over generell inflasjon. Advokatforeningen var negative til et nærmest likelydende forskriftsforslag sendt på høring i vår, hvor satsen skulle følge post 01 på statsbudsjettet. Flyttingen fra post 01 til post 70 utgjør omtrent 12 kroner ekstra årlig økning i satsen, eller omtrent 100 kroner over de siste åtte årene.

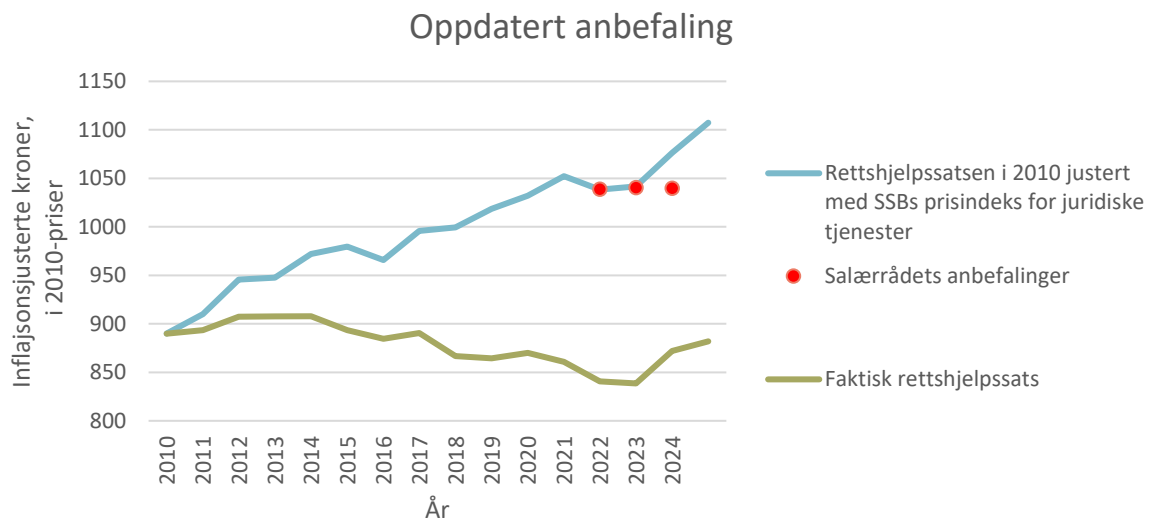
Advokatforeningen er positive til denne forskriftsfestingen, men er samtidig opptatt av at denne årlige justeringen er et *minimum* av økning som gjøres for å unngå at satsen svekkes. Justeringen sikrer i så måte ikke at rettshjelpssatsen nærmer seg bærekraftig nivå, og vi forventer årlige forhandlinger rundt ytterligere økninger.

4 Om Salærrådets anbefaling

Som fremholdt i alle våre tidligere innspill, mener Advokatforeningen det er viktig at Salærrådet oppdaterer sin anbefaling basert på siste tilgjengelige informasjon hvert år. Dette for å unngå en situasjon hvor man tilsynelatende nærmer seg målet om en bærekraftig sats, samtidig som realitetene på bakken har blitt verre for advokatene som jobber på rettshjelpssatsen. Om rettshjelpssatsen for eksempel øker med 5 prosent et år hvor kostnadene ved å drive

advokatvirksomhet øker med 10 prosent, da har vi ikke kommet nærmere målet om bærekraftig sats. Heller tvert imot. En ren inflasjonsjustering av målet vil bare bøte på dette problemet dersom kostnadene ved å drive advokatvirksomhet øker likt med den generelle inflasjonen.

Samtidig har vi stor forståelse for Salærrådets argumenter om at gapet opp til bærekraftig sats er så stort at det gir liten mening å komme med en helt ny anbefaling hvert år. Under er det for ordens skyld en visualisering av hvordan en oppdatering av anbefalingen i tråd med prisindeksen for juridiske tjenester hadde slått ut de siste årene.

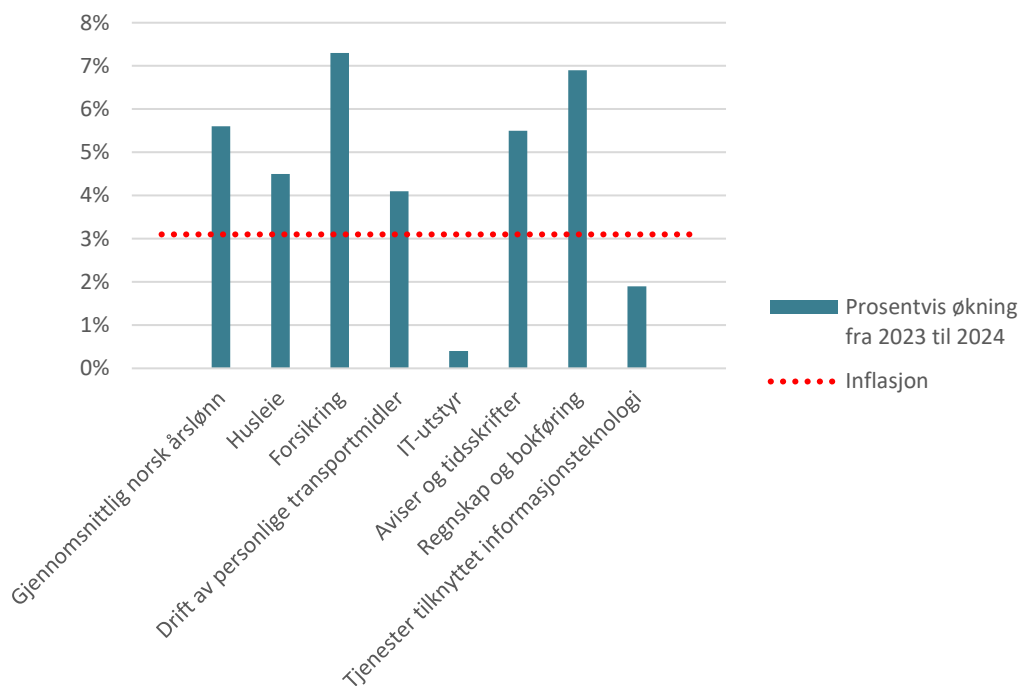
En slik oppdatering av anbefalingen ville gjort at man ikke hadde nærmet seg Salærrådets anbefaling de siste årene, på tross av den relativt store økningen i satsen.

Selv om Advokatforeningen har forståelse for at Salærrådet velger å ikke komme med en ny anbefaling nå, ønsker vi likevel å si litt om kostnadsutviklingen for advokatforetak. Dette for å understreke at en inflasjonsjustering av anbefalingen ikke vil være nok *på sikt*.

Advokatvirksomheter har ulike typer driftskostnader. Noen kostnader er lovpålagte; som ansvarsforsikring, sikkerhetsstillelse, revisor, arkiv, kurs og bidrag til Advokattilsynet. Andre kostnader er nødvendige av praktiske grunner; som kontorleie, regnskap, it-utstyr, programvare og abonnement på juridiske kilder. Stadig flere krav til advokatene gjør at det er stadig vanskeligere å drive alene. Flertallet av advokater som tar oppdrag på rettshjelpssatsen driver alene eller i små firma, og utgiftene per advokat er langt høyere for advokater som driver smått, enn for større firma.

For eksempel koster tilgang på Lovdata Pro 7500 kroner årlig for advokater som jobber alene, og rundt 1000 kroner årlig per ansatt i større advokatforetak. Dette er bare et eksempel, men de samme tendensene gjelder øvrige abonnementer, lisenser og utstyrsleverandører. De fleste leverandørene opererer med individuell prising uten offentlig prisliste, så det er krevende å tallfeste alle prisforskjellene. Advokatforeningen har god kjennskap til prisingen via forhandling av medlemstilbud, og det aller meste er langt dyrere for de som driver alene. Samtidig, som vist i vårt

innspill fra 05. juni 2025, har kostnadene økt mer enn inflasjonen det siste året, for de fleste av SSBs indekser som er relevante for advokattjenester. Figuren fra dette innspillet er gjentatt under.

Prisene på IT-utstyr og -tjenester har ikke økt like mye som de øvrige utgiftene. Samtidig, stadig flere nye digitale verktøy er aktuelle for advokatene, deriblant løsninger med kunstig intelligens. Disse verktøyene er til dels svært dyre – og selv om de effektiviserer arbeidet, øker de ikke inntjeningen, all den tid rettshjelpssatsen stort sett gir betaling per time arbeidet, ikke per sak løst. En bekymring fra Advokatforeningens side er at advokater som jobber på rettshjelpssatsen ikke har råd til å kjøpe viktige verktøy og tjenester, og må drive med et absolutt minimum av driftsstøtte. Dette underbygges av en tendens vi har sett i advokatbransjen de siste årene, hvor store foretak har stadig økende driftsutgifter, mens mindre advokatforetak må kutte i sine kostnader for å kunne opprettholde lønnsnivået til sine ansatte under sviktende inntjening. Vi frykter at det kuttes i programvare og digitale hjelpemidler som advokater bør ha for å drive best mulig.

5 Om opptrappingsplan

Advokatforeningen deler Salærrådets syn om at en opptrappingsplan vil være hensiktsmessig, og at det er beklagelig at regjeringen ikke følger opp denne anbefalingen.

Stortinget og regjeringen går straks inn i en ny fireårsperiode, Advokatforeningen mener derfor det vil være ønskelig at Salærrådet spesifiserer en opptrappingsplan for hvordan anbefalingen kan nås i løpet av denne Stortingsperioden. Dette vil muliggjøre at regjeringen, stortingspolitikere, advokatforeningens medlemmer og andre interessenter lett kan se hvorvidt de årlige budsjettene er i tråd med salærrådets anbefalinger eller ikke. En slik opptrappingsplan må selvsagt inflasjonsjusteres, slik at opptrappingen kommer i tillegg til den forskriftsfestede årlige justeringen av satsen.